
13 **2019_B&W_00404** **Aanpassen nominatiedossier Koloniën van Weldadigheid
- besluitvormen**

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer R. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; de heer M. Scheringa, Wethouder; mevrouw T. Bijl; mevrouw J. Groot de, Secretaris

Beschrijving

Inleiding

Het afgelopen half jaar is er een dialoog met ICOMOS (het advies orgaan van UNESCO) gevoerd over het nominatiedossier Koloniën van Weldadigheid. Tijdens dit proces zijn diverse vragen van ICOMOS beantwoord en in mei is er een bezoek geweest door twee experts namens ICOMOS. Op 1 augustus is er door ICOMOS een advies uitgebracht over het ingediende nominatie van de Koloniën van Weldadigheid. In haar uitgebreide analyse van de Koloniën van Weldadigheid komt ICOMOS met goed onderbouwde conclusies die ook rekening houden met de zwaktes in de zeven Koloniën. Uitkomst van het Dialoogproces is dat zij in de beschrijving in een nominatiedossier de achterliggende ideeëngeschiedenis een kleinere plek willen geven dan dit oorspronkelijk in het nominatiedossier is gedaan. Om die reden stellen zij andere, meer fysiek ingestoken criteria. In het huidige nominatiedossier worden de criteria iii, v en vi onderbouwd. ICOMOS geeft aan dat de criteria ii en iv onderbouwd moeten worden. Dit maakt dat daarmee de basis van de nominatie moet worden aangepast.

In haar rapport erkent ICOMOS nu:

- De waarde van zowel vrije als de onvrije koloniën;
- Dat ook tweede fase (doorontwikkeling en schaalvergroting, tot ca. de Eerste Wereldoorlog) een voortzetting is van de Koloniën van Weldadigheid;
- De landbouwkoloniën als een specifieke typologie met een wereldwijd uniek ruimtelijk patroon;
- De internationale invloed van dat nieuwe type op zorg en bewaring in Europa.

Daarnaast maakt ICOMOS maakt een aantal heldere keuzes:

- Een aangescherpte basis (de outstanding universal values, OUV), die volledig steunt op criteria (ii) en (iv). Deze door ICOMOS aanbevolen criteria vragen om een meer fysiek gemotiveerde OUV te formuleren, en betekenen dat de kern van het dossier opnieuw geschreven dient te worden.
- Focus op een ingeperkte periode (ruwweg de eerste 100 jaar).
- Een aangepaste begrenzing, die bestaande pijnpunten op het gebied van gaafheid (integriteit/authenticiteit) elimineert.

In de ingediende nominatie is destijds de serie als een geheel beschouwd, waarin de plekken elkaar aanvulden qua erfgoedwaarde. ICOMOS kijkt anders, blijkt nu. Zij wil per kolonie het systeem van armoedebestrijding met landbouw gaaf in het huidige landschap kunnen waarnemen; met onderdelen uit de eerste periode, eventueel verrijkt met onderdelen uit de tweede periode. Elke kolonie moet op zichzelf voldoende gaaf zijn.

Voorstel

Gelet op het heldere advies van ICOMOS wordt door de stuurgroep voorgesteld om het advies van ICOMOS op te volgen.

Argumenten

Het advies van ICOMOS volgen betekent dat we over één jaar een zeer goede kans hebben op werelderfgoed erkenning van de Koloniën van Weldadigheid (formeel gezien: de vier aangehaalde koloniën).

Het advies niet opvolgen is eigenlijk geen optie. Toch vasthouden aan de serie van zeven brengt immers grote onzekerheid met zich mee. ICOMOS gaat dan in haar uiteindelijke advies aan het Werelderfgoed Comité uitdrukkelijk verwijzen naar het nu ingediende eindrapport. Het lijkt weinig waarschijnlijk dat we een meerderheid van comitéleden kunnen overtuigen van het ongelijk van ICOMOS (gelet op de bereidheid van ICOMOS om met ons samen te werken, het sterke rapport, de positieve conclusie).

In dat verband moet ook verwezen worden naar het gebrek aan steun dat we in 2018 konden mobiliseren, ondanks aanzienlijke inspanningen, ook van de Nederlandse en Vlaamse permanente vertegenwoordigers bij Unesco. Toen konden we een discussie voeren op inhoudelijke argumenten; dat kan nu door de kwaliteit van de ICOMOS-analyse nauwelijks meer.

De keuze voor het nomineren van vier van de zeven Koloniën betekent dat drie koloniën: Willemsoord, Ommerschans en Merksplas buiten de property gaan vallen. Dit is een grote teleurstelling. Het is echter van belang te stellen dat deze drie koloniën, hoewel buiten de feitelijke beoogde property, deel uitmaken van het verhaal van de Koloniën en daar dus ook een plek hebben.

Het feit dat ICOMOS voorstelt de zeven Koloniën niet integraal voor te dragen hoeft qua exposure geen probleem te zijn voor de delen die erbuiten vallen. Buitenlandse voorbeelden (Champagne, Dolomieten, Zoniënwoud) tonen dat de erkenning van fragmenten afstraalt op het geheel, mits men zich zo manifesteert en het gezamenlijke verhaal vertelt.

Voor Willemsoord speelt dat ze vlakbij wel erkende Koloniën liggen. Daarmee is het eenvoudiger direct profijt te halen uit de werelderfgoed erkenning. Daarnaast wordt er de komende tijd gewerkt aan het opstellen van een nieuwe charter waarin de samenwerking na aanwijzing is vormgegeven.

Kanttekeningen en risico's

De kans lijkt heel groot dat een aangepast dossier de werelderfgoedstatus ontvangt maar dit is niet met 100% zekerheid te zeggen.

Duurzaamheid en social return

Door het voortzetten van de samenwerking tussen de verschillende koloniën is er een toeristische- en recreatieve spinoff die ook voor de gemeente Steenwijkerland aantrekkelijk is.

Financiële toelichting

In de begroting is voldoende budget opgenomen voor het (nieuwe) nominatiedossier.

Participatie en communicatie

Er zal gezamenlijk en in afstemming met de diverse partners gecommuniceerd worden. Hiervoor wordt een centrale kernboodschap opgesteld.

Uitvoering en planning

- De planning is om een herzien nominatiedossier in januari 2020 in te dienen bij UNESCO in Parijs.
- Communicatie met gemeenteraad, stakeholders en inwoners zal worden afgestemd met de overige koloniën. Naar verwachting zal dit in de week van 9 september as plaatsvinden.

Besluit

Beslispunt 1

Het advies van ICOMOS integraal te volgen, en een volledige herziening van het nominatiedossier voor te bereiden met als resultaat de indiening van een nieuw document.

Beslispunt 2

De samenwerking van de zeven koloniën van Weldadigheid voort te zetten en gezamenlijk blijven werken aan de communicatie over de Koloniën van Weldadigheid om zo de voordelen van de status te verzilveren.